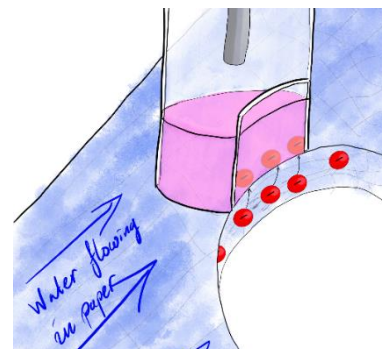

Przeniesienie jonów między niemieszającymi się cieczami w układzie papierowym

Dr hab. Martin Jönsson-Niedziółka
Instytut Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk

To, że woda i olej się nie mieszają, jest pojęciem tak zakorzenionym w naszej świadomości, że używamy go jako metafory i wykorzystujemy do opisu innych rzeczy, które do siebie nie pasują. Jednak koncepcja, że związki zawarte w jednej z niemieszającej się cieczy można przenieść do drugiej oraz że proces ten można kontrolować za pomocą elektrochemii, nie jest tak rozpowszechniona. W elektrochemii zwykle przyglądamy się, jak atomy, cząsteczki lub jony wymieniają elektrony z elektrodą. Przykładając potencjał możemy albo zmusić cząsteczki do oddania elektronu lub przyjęcia dodatkowego. Podobnie możemy przyłożyć potencjał między fazę wodną a fazę olejową, aby przepchnąć naładowane cząsteczki, jony z jednej fazy do drugiej. Niektóre związki, takie jak woda, są hydrofilowe, podczas gdy inne wolą być w oleju, są hydrofobowe. Niektóre cząsteczki naprawdę nie lubią przebywać w fazie olejowej i musimy wykorzystać sporą część potencjału, czyli dostarczyć sporą ilość energii, aby je przenieść. Inne zaś chętnie wybierają się w podróż przy znacznie niższym potencjale. Stosując szeroki zakres potencjałów i obserwując, kiedy coś się dzieje, możemy wyciągnąć wnioski, które związki znajdują się w naszym rozwiązaniu. Jest to podstawa analizy opartej na wymianie jonów.

Więc gdzie jest papier? Jedną z wad elektrochemii z przeniesieniem jonów jest to, że obsługa i konfiguracja systemów może być dość skomplikowana. Jak wie każdy, kto musiał posprzątać bałagan w kuchni, papier bardzo dobrze wchłania i zatrzymuje płyny. Ale papier może również transportować ciecz dzięki przesiąkaniu. Kropla wody umieszczona w jednym miejscu na papierze, powoduje, że płyn rozplynie się „wędruje po papierze”. Z tego powodu papier jest używany w chemii analitycznej od setek lat – może zatrzymywać i transportować roztwór analitu. Widzimy to do dziś na paskach papierowych pH lub w testach takich jak testy ciężowe lub COVID-19.

Łącząc ideę testów „wędrującej cieczy na papierze” z elektrochemią przeniesienia jonów mamy nadzieję, że ten rodzaj analizy będzie łatwiejszy w użyciu i bardziej dostępny. W naszym rozwiązaniu papier zostanie nasączony wodą, podczas gdy faza olejowa będzie trzymana w szklanej rurce, jak długopis, który można przemieszczać po papierze w celu analizy roztworu wodnego. W ten sposób można analizować próbkę wody np. zanurzając papierek w jeziorze lub strumieniu następnie używając pisaka do pomiaru zawartości jonów. Tą strategię można również wykorzystać do analizy powietrza, które można przepchnąć przez papierowy filtr, który następnie można poddać badaniom.

Schematyczny rysunek przeniesienia jonów z wody przepływającej przez papier do oleju (w kolorze różowym) znajdującego się w tubie przypominającej długopis.

To połączenie przeniesienia jonów z elektrochemią na papierze daje również wyjątkowe możliwości, z którymi te dwie techniki rozłącznie nie są w stanie sobie poradzić. Jednym z takich przykładów jest to, że do rozdzielania białek według rozmiaru można użyć papieru. Małe białka łatwiej przepływają pomiędzy włóknami papieru niż duże. Użycie papierowego kanału przepływowego do oddzielenia białek i przeniesienia jonów do ich wykrywania (ponieważ białka są naładowane, jeśli pH jest niskie) może być szybkim i tanim sposobem analizy białek w próbce.

Głównym zadaniem tego projektu jest skonstruowanie i analiza systemu przeniesienia jonów opartego na papierze. Ze względu iż granica faz olej-woda może zachowywać się inaczej, gdy woda jest uwięziona w papierze, nie możemy być pewni, że metody opracowane dla normalnego przenoszenia jonów nadal działają w przypadku układów papierowych.